

MØTE
i EØS-utvalget
tirsdag den 3. oktober kl. 16.10

Møtet ble ledet av lederen i EØS-utvalget, Einar Steensnæs.

Til stede var:

Fra utenrikskomiteen: Einar Steensnæs, Jan Petersen, Haakon Blankenborg, Kjell Magne Bondevik, Dag Danielsen, Kjell Engebretsen, Kirsti Kolle Grøndahl, Johan J. Jakobsen, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg, Lars Sponheim, Siri Frost Sterri og Tom Thoresen.

Fra EFTA/EØS-delegasjonen: Vidar Bjørnstad, Carl I. Hagen, Bror Yngve Rahm og Morten Lund.

For Fremskrittspartiet: Vidar Kleppe.

For Sosialistisk Venstreparti: Kristin Halvorsen

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Thorbjørn Jagland.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Utenriksråd Bjarne Lindstrøm, spesialråd Johan Ludvik Lövald, ekspedisjonssjef Hans Wilhelm Longva, avdelingsdirektør Øystein Hovdkinn og byråsjef Else Underdal.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Rune Resaland.

D a g s o r d e n :

1. Redegjørelse v/utenriksministeren for Regjeringens vurdering av tilsetningsstoffdirektivene, gassmarkedsdirektivet, patentdirektivet og protokoll 3 om bearbejdede landbruksvarer.
2. Eventuelt

Komiteens leder: I forståelse med utenriksministeren vil jeg foreslå at utenriksministeren når det gjelder disse fire forskjellige temaene, holder sin innledning samlet, men at vi tar innleggene og behandlingen av dem i komiteen sak for sak, ellers blir det kanskje litt vanskelig. Men jeg vil foreslå at utenriksministeren holder sin innledning sammenhengende.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Først vil jeg si at Regjeringens erklærte målsetting om en aktiv og konstruktiv europapolitikk må omsettes i handling på flere områder. Et av disse er rettidig oppfølging av forpliktelsene som følger av EØS-avtalen. EU-landene og kommisjonen har klare forventninger til dette.

Manglende gjennomføring i Norge av ulike direktiver har lenge vært en belastning i samarbeidet med EU. Viktigheten av å få fortgang i behandlingen av disse sakene på norsk side ble på ny klart understreket av kommissær Patten på det siste EØS-rådsmøtet 19. september. Han pekte spesielt på manglende eller sen gjennomføring av direktivene om tilsetningsstoffer, gassmarkedsdirektivet og direktivet om bioteknologiske oppfinnelser – det såkalte patentdirektivet.

I behandlingen av disse sakene legger Regjeringen vekt på både å se de fagspesifikke sidene ved enkeltdirektivene så vel som den EØS-politiske helhet de inngår i. Det er naturligvis ikke slik at EØS-avtalen står og faller med ett enkelt direktiv, men *summen* av våre handlinger er viktig. EØS-avtalen er vår mest omfattende folkerettslige avtale og av svært stor betydning for norsk næringsliv og Norge for øvrig. Også for våre EFTA/EØS-partnere – Island og Liechtenstein – er avtalen av stor betydning. Fra det hold er det gjentatte ganger blitt uttrykt bekymring for at manglende innlemmelse av EØS-relevant regelverk i avtalen i sin ytterste konsekvens vil kunne skape usikkerhet om EØS-avtalens framtid.

Arbeidet med disse i de seks månedene jeg har vært utenriksminister forteller meg at det ikke er noen god strategi for Norge å skyve sakene foran seg. Da kommer vi lett på defensiven. Det er derfor Regjeringen har tatt tak i disse sakene og vil bringe dem fram en avgjørelse.

Først til direktivet om tilsetningsstoffer.

Det store flertall av de tillatte stoffene og mengdebegrensningene i EUs direktiver om tilsetningsstoffer er helsemessig sett uproblematisk. Det er kun bestemmelsene om søtstoffet cyclamat, enkelte azofargestoffer og konserveringsmidlene nitrat og nitritt som har vært problematiske. I utgangspunktet skulle direktivene ha vært innlemmet i EØS-avtalen allerede for flere år siden. Vi har ikke fått medhold i at vi kan opprettholde avvikende nasjonale bestemmelser.

Regjeringen tar sikte på i løpet av høsten å avklare vår holdning til de aktuelle tre direktiver om tilsetningsstoffer. Saken har tidligere vært behandlet av Stortinget i forbindelse med St.meld. nr. 40 for 1996-97 Matvarekvalitet og forbrukertrygghet. Av meldingen fremgår bl.a. at Regjeringen vil legge frem en egen stortingsproposisjon forut for et eventuelt vedtak i EØS-komiteen. Regjeringen tar sikte på å fremme en slik proposisjon i løpet av høstsesjonen 2000. Jeg vil si at vi da bygger på følgende fakta.

Det ene er at når det gjelder nitrat og nitritt og azo-fargestoffene, har produsentene og dagligvarebransjen inngått en overenskomst om at de skal fortsette med de norske verdiene på varer som omsettes i Norge. Det vil dreie seg om rundt 95 pst. av alle varer. Så at en innføring av disse bestemmelsene vil få svært liten virkning i Norge.

Det andre er at når det gjelder cyclamat, har vitenskapskomiteen i EU kommet til at man må få strengere regler for bruk av det. EU vil derfor justere sine bestemmelser, og det vil gå i retning av de norske bestemmelsene. Vi mener derfor at vi ikke bør innføre det før EU har kommet med sine nye regler. Da skulle disse problemene i og for seg være løst, og dette kommer vi tilbake til Stortinget med.

Vi legger stor vekt på å finne en løsning, som jeg nå har sagt, som ivaretar forbrukerhensyn og de helsemessige aspektene i denne saken. Av hensyn til EØS-samarbeidets betydning for Norge er det samtidig viktig å finne en løsning som er akseptabel for EU-siden, og det mener vi at vi har gjort ut fra det jeg nå har redegjort for.

Så til gassmarkedsdirektivet.

Gassmarkedsdirektivet trådte i kraft i EU 10. august 1998, og fristen for gjennomføring i EU-landenes nasjonale lovgivning har gått ut – 10. august 2000. Denne frist gjaldt for samtlige EU-land, men tre land var ikke ferdige med gjennomføringen innen fristen. Det dreier seg om Frankrike, Tyskland og Luxembourg. Det er fra EU-kommisjonens side satt i gang prosedyrer mot disse tre landene.

Direktivet tar sikte på å liberalisere det europeiske gassmarkedet. Dette berører sentrale elementer i vårt forvaltningsregime for gass. Arbeidet med dette direktivet har derfor ikke vært lett. Drøftinger med kommisjonen om en overgangsordning har pågått siden nyttår. Som olje- og energiministeren redegjorde for i EØS-utvalget 30. mars, var en overgangsperiode på inntil fem år ønskelig for å foreta nødvendige tilpasninger i vårt gassforvaltningssystem. Samtidig ble det også pekt på at det antagelig ville være vanskelig å få aksept for en så lang overgangsperiode som fem år.

I den foreliggende situasjon synes det ikke mulig å få aksept for en overgangsperiode fram til år 2005. EUs utvidelsesforhandlinger – og en restriktiv linje med hensyn til overgangsregimer for søkerlandene – bidrar til å komplisere situasjonen for Norges del. Vi har etter hvert klare holdepunkter for at det kan gå mot avvisning av en overgangsperiode overhodet dersom vi opprettholder kravet om fem år. Det bør derfor nå signaliseres at vi er åpne for å vurdere en kortere overgangsperiode.

Spørsmålet om tidspunkt for et slikt innspill må vurderes opp mot sannsynligheten for at EUs holdning blir sementert dersom vi ikke i tide

signaliserer fleksibilitet på dette punktet. EU er en kompleks og mangehodet forhandlingspart, og det kan være meget krevende å endre en posisjon når de interne konsultasjoner og overlegninger har nådd et visst punkt.

Formelt sett har vi ennå ikke fremmet noen forhandlingsposisjon i henhold til EØS-prosedyrene. Dette forutsettes gjort gjennom utkast til EØS-komitebeslutning, og vil da være EFTA-sidens posisjon. Vi vurderer nå saken slik at det i den formelle EFTA-posisjonen bør foreslås en overgangspierode på tre år for Norges del. Dersom kommisjonens holdning likevel skulle bli negativ, vil et krav om en kortere overgangsperiode gi oss et langt bedre utgangspunkt for å vinne fram i forhold til medlemslandene når saken behandles i rådet. Jeg kan her opplyse at vi kontinuerlig har kontakt med medlemslandene om dette.

Så til patentdirektivet, som vi har vært innom her tidligere.

Patentdirektivet reiser vanskelige problemstillinger og avveininger. En eventuell gjennomføring i Norge vil være omstridt. Derfor må beslutningsgrunnlaget være så godt som mulig. Vi arbeider fortsatt med å få støtte fra enkelte sentrale EU-stater for å unngå at saken blir satt på EØS-komiteens dagsorden før dom foreligger i Nederlands ugyldighetssøksmål for EF-domstolen. Dette kan imidlertid ta tid, og vi kan i mellomtiden stå overfor det forhold at de fleste EU-land enten har iverksatt direktivet eller at kommisjonen har igangsatt traktatbruddsprosedyrer for mangelfulle iverksettelse. Direktivet er ennå ikke satt på dagsordenen til EØS-komiteen. Dersom dette skjer, utløses 6 måneders-tidsfristen for å komme til enighet i EØS-samarbeidet.

En særskilt embetsgruppe ble nedsatt av Regjeringen i juni for å vurdere tiltak som kan imøtekomme de hovedinnvendingene som er reist. Den vil legge frem sine vurderinger og konklusjoner i slutten av oktober. Det blir viktig for Regjeringens videre behandling av saken. Regjeringens syn er derfor at vi i denne saken bør ta den tid som kreves. Med i Regjeringens vurdering ligger også at vi antageligvis kan ha én viktig utestående sak, men ikke flere, over lengre tid.

Til Protokoll 3.

EØS-avtalen omfatter ikke EUs felles landbrukspolitikk. Fra norsk side har vi derfor valgt å inkludere preferansehandel med bearbeidede landbruksvarer gjennom å etablere et tollvern for landbruksråvarene som inngår i den bearbeidede vare. For å ta hensyn til forskjellig landbrukspolitikk i de ulike land, skal tollsatsene utjevne for ulike råvarepriser.

Handel med bearbeidede landbruksvarer mellom Norge og EU reguleres i dag gjennom protokoll 2 til den bilaterale Frihandelsavalen av 1973.

Protokoll 3 til EØS-avtalen – som skulle erstatte den bilaterale protokoll 2 – var ikke ferdigbehandlet ved EØS-avtalens ikrafttreden 1. januar 1994. Drøftelsene om protokoll 3 ble for en periode lagt på is på grunn av forhandlingene om medlemskap i EU for fire EFTA-land, samt WTO-forhandlingene i Uruguay-runden.

Norge og EU ble deretter enig om at det ville være mest hensiktsmessig først å gjennomføre WTO-avtalen gjennom å revidere protokoll 2 til hvert enkelt EFTA-lands frihandelsavtale med EF. Forhandlingene om en revidert protokoll 2 ble sluttført høsten 1996.

Forhandlinger om protokoll 3 ble gjenopptatt i januar 1999, og i juli samme år ble det enighet med kommisjonen om en skisse til løsning. Det viktigste elementet i skissen er at partene foretar en generell reduksjon på 3 pst. i forhold til eksisterende tollsatser. Reduksjonene baseres på dagens tollsatser i protokoll 2. Reduksjonen var et sentralt krav fra EU-kommisjonen for å kunne få gjennomslag for forhandlingsløsningen vis-à-vis EUs medlemsland. I tillegg var det enighet om at partene ved første gjennomgang av protokoll 3 skulle vurdere muligheten for å redusere eventuell industribeskyttelse på gjensidig basis.

Så til den aktuelle situasjonen. Sverige er sterkt misfornøyd med at skissen til forhandlingsløsning ikke inneholder større tollreduksjoner, og har anmodet de andre EU-landene om støtte for sitt syn. På bakgrunn av det presset som utøves fra svensk side, har EU-kommisjonen gitt opp forsøkene på å få tilslutning i EUs Råd til det fremforhandlede avtaleutkastet.

Denne saken belyser også en annen side av EU-samarbeidet. Har et medlemsland sterke interesser i forhold til tredjeland, vil EU-solidariteten kunne påberopes på en måte som gir stor forhandlingsstyrke. Mangel på løsning vil i dette tilfellet også representere et problem i vårt forhold til EU.

I denne situasjonen påhviler det Regjeringen en forpliktelse til å vurdere muligheter til å komme ut av den fastlåste forhandlingssituasjonen. Dette er en prosess som nå pågår i forhold til EU-kommisjonen. Vi må naturligvis i denne situasjonen også være villig til å drøfte spørsmålet med våre svenske naboer.

På denne bakgrunn synes det klart at en løsning på protokoll 3, både med hensyn til Norges bilaterale forhold til Sverige, samtidig som det er viktig å ivareta den norske næringsmiddelindustriens interesser - både av distriktpolitiske hensyn og av hensyn til den generelle sysselsettingspolitikken. I tillegg må en løsning på protokoll 3 baseres på utviklingen av målpriser i samsvar med norsk landbrukspolitikk.

Regjeringen ønsker å ivareta hensynet til en fortsatt konkurransedyktig norsk næringsmiddelindustri. Samtidig må også

næringen selv være innstilt på omstillinger og nedbygging av industribeskyttelse. Det må imidlertid tas hensyn til at næringsmiddelindustrien skal få tilstrekkelig tid til å foreta nødvendige tilpasninger. Jeg vil også understreke at økt konkurranse vil gi større utvalg av matvarer til lavere priser, og således tilgodese viktige forbrukerhensyn.

Lederen: Jeg tror det er mest hensiktsmessig da at en ordner debatten slik at vi tar disse tre gruppene av direktiver for seg og protokoll 3 for seg. Hvis det er enighet om det, vil jeg ordnet det slik, og da begynner vi slik som det står på dagsordenen her, med tilsetningsstoffdirektivene, eller matsminkedirektivene og barnematdirektivet er jo inkludert i dette.

Er det noen som ønsker ordet til dette?

Carl I. Hagen (Frp): Utenriksministeren sier dette har tatt veldig lang tid. Jeg vil bare si generelt til disse tre direktivene at det er veldig passivt av Regjeringen å varsle at den kommer tilbake til sitt standpunkt senere. Jeg trodde vi var her for å få Regjeringens standpunkt, i og med at Regjeringen har arbeidet så aktivt med dette siden den tiltrådte for seks måneder siden, som utenriksministeren sa. Jeg hadde trodd at i dag skulle vi omsider kanskje få vite hva Regjeringen mente. Det trodde jeg var litt av hensikten, så vi kunne bli ferdig med saken. Jeg syns det begynner å bli flaut, all den tiden vi bruker på en del av disse tingene. Jeg skulle ønske det var kommet langt lenger, så en kunne få dette ferdigbehandlet istedenfor å ha en vedvarende politisk debatt om det. Det er tid for å avslutte debatten og komme til konklusjoner, så jeg etterlyser Regjeringens konklusjoner. Ellers har jeg ikke noen kommentarer til det som er sagt om akkurat det første direktivet.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg går ut fra at i første runde også går på dette med tilsetningsstoffer. Men utenriksministeren hadde også en generell åpning på sekvensen som gikk på Norges EØS-forpliktelser. Det er riktig at Norge er forpliktet i henhold til EØS-avtalen, men det er også viktig å understreke at det i EØS-avtalen også er en adgang til å bruke veto, så denne forpliktelsen kan ikke sies å være absolutt. Jeg viser også til det som ble sagt i forbindelse med behandlingen og vedtagelsen av EØS-avtalen, nemlig at det fra den daværende regjeringens side ble klart understreket at vetoretten var til for å kunne brukes. Så den absolutte tolkning av EØS-forpliktelsen må nyanseres i forhold til det inntrykk som utenriksministeren skapte.

Nå la utenriksministeren la stor vekt på at dagligvarebransjen hadde inngått en forståelse som innebar at en skulle produsere med

utgangspunkt i norsk regelverk, noe som gjør at direktivet bare får betydning for import av matvarer fra EØS-systemet. Det er vel det vi kan kalle en dansk løsning, men jeg gjør oppmerksom på at den danske løsning og den danske konklusjon kom som et resultat av at Danmark tapte denne saken, og at det ikke var mulig å få aksept i EU for den opprinnelige og den primære danske beslutningen. Men jeg vil spørre konkret. Er det riktig oppfattet at når det gjelder hele dette komplekset, tar Regjeringen sikte på å presentere det for Stortinget, også den endelige beslutning om direktivet for tilsetningsstoffer – det inkluderer også tilsetninger i barnemat – og at det er i forbindelse med Stortingets behandling av saken at den endelige beslutningen blir tatt. Hvis det er riktig tolket, betyr det at vi ikke trenger å bruke all verdens tid på dette elementet i dette møtet.

Haakon Blankenborg (A): Berre eit par kommentarar på det overordna som ein var inne på her for å avklare litt når det gjeld dei enkelte punkta. Eg trur også det er viktig som utanriksministeren seier, at ein prioriterer kvar ein skal konfrontere systemet, det vil seie nabolanda, EU, og at fokuseringen på patentdirektivet og forholdet til Biodiversitetskonvensjonen er det punktet som ein da vel å setje så å seie den norske posisjonen inn på. Det trur eg også er forstandig. Utover det trur eg også vi skal rekne med at Norges posisjon i høve til EU ikkje blir styrkt, men svekt i tida som kjem. Med utvidingsprosess og indre omforming trur eg at presset på norske posisjonar, f. eks. på landbruksvarer, kan bli sterkare, og at det kan bli enda vanskelegare å hevde offensive norske interesser på å få marknadstilgang framover. Som eit apropos til saka om protokoll 3, trur eg det er viktig å ha med seg.

Dessutan skal vi også ha for auge at vår posisjon i EFTA heller ikkje er slik at vi kan kjøre alle standpunkt til the bitter end, og der er det nok å referere til utanriksminister Asgrimsens kommentar på eventuelt å hevde norske interesser i forhold til veto på eit par av dei sakene som her var nemnt og som han meinte var ein veldig dårleg idé. Det var nemnt på ministermøtet i Sverige og gjentatt i Dagbladet seinare. Sponheim var til stades på det ministermøtet, der dette vart veldig klart uttrykt frå islandsk side.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Først til de tre direktivsaker vi skal kommentere: Jeg vil si rent generelt at de fleste direktiver vi har fått til implementering i EØS-området, har vært uproblematiske, og de må jo derfor også ha gått glatt gjennom i dette organ. Så kommer det nå et knippe som er langt mer problematisk, og det er klart at vi kommer til et punkt der en må ta et standpunkt i forhold til EØS-komiteen. Men siden utenriksministeren var så opptatt av at dette lenge har vært en belastning, vil jeg si at det er også et synspunkt som kan overdrives, fordi vi vet at det også er medlemsland i EU, flere land, som skaper problemer når det

gjelder implementering av EU-direktiver, og som tar seg lang tid med å implementere dem, hvis de i det hele tatt gjør det. Det skal jeg komme mer tilbake til når det gjelder patentdirektivet, for det er sannelig ikke bare Norge som har problemer – det har flere EU-land. Så vi skal ha et positivt, konstruktivt forhold til EU, men det synspunktet må ikke stresses i en slik grad at en gjør sterkt problematiske direktiver for uproblematiske i forhold til EU. Det vil jeg ha sagt rent generelt. Jeg er ikke tilhenger av å bruke veto i tide og utide. Foreløpig har altså ikke Norge overhodet brukt det – det er ganske mange år siden EØS-avtalen kom. Det er ikke noe ønske om å bruke det heller, men vi kan komme til et punkt da vi blir nødt til å gjøre det, jf. statsminister Harlem Brundtlands sterke understreking av hvor viktig det redskapet kunne være. Og det er ikke akkurat med dette som med atombomben, at noen vil ha den, men skal ikke bruke den, men bare true med den. Så farlig er ikke veto – selv om vi ikke ønsker det av hensyn til mulige mottiltak. Jeg er også enig i at kan vi unngå å bruke veto, så gjør vi det, hvis vi kan unngå de uheldige virkningene av et direktiv på annen måte. At vi i dette knippet av tre direktiver må prioritere, er jeg for så vidt enig i. Jeg skal komme tilbake til det. Jeg tror også at det som prinsipielt sett her er vanskeligst, er det såkalte patentdirektivet.

Når det gjelder matsminkedirektivet, forstod jeg på utenriksministeren at det var gjort et par ting som kunne gjøre dette mindre problematisk enn det så ut til i utgangspunktet. Det er både justeringer på EUs side med cyclamat og, når det gjelder de to andre, avtaler med bransjen. Der viser jeg til det Jakobsen sa, men dette er ting som vi først endelig kan vurdere, synes jeg, når vi får materialet fremlagt om hva dette betyr i praksis på de to punktene, om det i tilstrekkelig grad da reduserer problemene med matsminkedirektivet. I den sammenheng vil jeg også peke på noe som er nevnt tidligere her, som jeg regner med at utenriksministeren sørger for kommer inn i proposisjonen, og det er uttalelser fra de faglige kompetente organer. Særlig hvis det nå skjer endringer når det gjelder matsminkedirektivopplegget både på EUs side og med avtalen på norsk side, synes jeg det er viktig at vi får uttalelser fra kompetente, faglige norske organer til hvordan de ser på situasjonen. Det har jo vært avgitt uttalelser fra slike før, men da på et annet grunnlag, og hvis det nå er et nytt grunnlag, bør vi ha deres uttalelser senest i proposisjonen, slik at vi vet hvordan de ser på det. Så får vi komme tilbake til det når proposisjonen kommer senere i høst.

Jan Petersen (H): Dette er jo et område hvor en ikke akkurat har flyttet seg veldig fort. Jeg er derfor glad for den programerklæringen som utenriksministeren gav om at man nå skal få en raskere behandling inn i dette, og jeg deler hans oppfatning av at det ikke er en generelt god strategi å skyve ting foran seg. Så derfor setter jeg pris på at det nå åpenbart blir mer fart i det, og jeg tror at Stortinget på sin side må søke å medvirke slik at denne farten holdes.

Når det gjelder det vi skulle diskutere i denne omgang, nemlig det første punktet, oppfattet jeg det litt annerledes enn det Hagen gjorde. Jeg oppfattet det faktisk slik at Regjeringen meldte kort på dette. Så vidt jeg greide å notere, syntes utenriksministeren at problemene langt på vei var løst, og så løst at han nå varsler en proposisjon som ikke kan ta lang tid, hvis det er høsten som er tidsperspektivet, og det er rett rundt hjørnet, slik at på dette punktet i hvert fall er det meldt kort. På et par øvrige punkter vil jeg gjerne komme tilbake, for der synes jeg ikke kortene var tilstrekkelig meldt.

Kristin Halvorsen (SV): For det første har jeg lyst til å slutte meg til det som Jakobsen og Bondevik sier når det gjelder det prinsipielle syn på bruk av vetorett eller ikke. Men dette er selvsagt en vurdering som må tas innen en helhet på hvilke områder det er klokt å gjøre.

Så synes jeg vi skal huske på at i utgangspunktet når det gjelder spørsmålet om tilsetningsstoffer i mat, har Norge godtatt 60 tilsetningsstoffer som vi ikke har hatt bruk av i Norge til nå, og singla ut 14, som vi har protestert på, og som tilhører de gruppene som utenriksministeren trekker fram. Så vi har i grunnen vist en veldig klar forhandlingsvilje fra norsk side, sånn sett. Vi trenger ikke sitte med lua i handa. Hvis den løsningen som kommer i St.meld. nr. 40 er slik sJagland skisserer, nemlig at man gjennom frivillige avtaler mellom produsenten og dagligvarebransjen kan sikre dagens standard når det gjelder azofargestoffer og nitrat/nitritt, så er vel det i utgangspunktet en dårligere løsning, fordi det vil være frivillige avtaler og ikke et regelverk som gjelder. Det vil også være sånn, ettersom jeg kan forstå, at det vil være regelendringer i EU som da bestemmer standarden for disse tilsetningsstoffene i Norge etterpå, altså at vi ikke står fritt til å skjerpe eller lette senere heller – vi har forandret regime rett og slett når det gjelder tilsetningsstoffer i mat. Det er jo også en prinsipiell side av saken.

Når det gjelder cyclamat, forstår jeg det slik at man regner med et strengere regime innen EU på dette, og at det kommer til å ta tid. Men vet man omtrent hvor det vil komme til å ende, og om det vil være i forhold til norske standarder?

Så har jeg bare lyst til å understreke til slutt at på disse områdene er det en betydelig større politisk bevegelse i veldig mange EU-land enn det det er i Norge, som går i retning av strengere krav. Det er veldig rart hvis vi skal komme i en situasjon der vi tvinges til å undertegne på et regime som er dårligere enn det vi har i dag, mens prosessene i de andre EU-landene er å gå motsatt vei, nemlig å komme Norge i møte og gå videre i den retningen.

Lars Sponheim (V): Jeg vil bare gi uttrykk for at jeg deler de generelle synspunkter som Bondevik og Jakobsen har gitt uttrykk for her om tilnærming til dette, bruk av vetorett osv.

Jeg opplevde at utenriksministeren var veldig klar på hvordan Regjeringen konkluderte når det gjelder tilsetningsstoffer og å finne måter å takle det på og komme til Stortinget med en proposisjon. Jeg forstod også – det kommer vi tilbake til – at Regjeringen bad om en slags tilslutning til å kunne gå fra fem til tre år når det gjelder overgangsordning for dette Gassforhandlingsutvalget, som jeg har stor forståelse for kan være en fornuftig posisjon å gå til nå. Jeg deler også det synet at Regjeringen setter inn trykket på patentdirektivet – her er jeg langt på vei enig i alt det som ble sagt fra Blankenborg. Men jeg er noe usikker på hva som var konklusjonen til utenriksministeren når det gjaldt protokoll 3. Jeg forstod det var pro et contra, fram og tilbake om å forflytte seg fra denne 3 pst. reduksjonen, men hva er egentlig Regjeringens holdning i det videre løpet når det gjelder protokoll 3? Det klarte ikke jeg helt å få med meg, og det vil jeg gjerne ha presisert litt.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg sa ikke noe i sted, for jeg tok bare det generelle og det første, men jeg vil gjerne si at vi synes vi bør gjøre vårt beste for å unngå å komme i en situasjon hvor det er snakk om veto. Vi kan ikke se at noen av de foreliggende direktiver egentlig er av en slik art at vi bør vurdere noe veto på noen av dem, og i så måte vil jeg i hvert fall varsle at hvis vi skal rangere dem, slik utenriksministeren og Haakon Blankenborg gjorde, og at det viktigste var patentdirektivet, der er vi da uenig. Vi har ingen innvendinger mot det direktivet. Det er eventuelt matsminke, hvis noen av våre faginstanser når det gjelder matsminke kommer inn etter at en går gjennom alle de nye tingene, vi ville se på. Når det gjelder gassdirektivet, synes vi heller vi bør belage oss på å klargjøre implementering, ikke bare gå rundt og drømme og tro at vi kan få lange, lange overgangsperioder, og så plutselig får vi ingenting, og så har vi ikke gjort noen forberedelser. Jeg håper det er satt i verk forberedelser til en langt raskere implementering enn de fem årene som man har håpet på, slik at vi ikke blir tatt på senga der, for det ville være helt uakseptabelt.

Lederen: Flere har foreløpig ikke bedt om ordet til dette direktivet. Da vil jeg foreslå at utenriksministeren, hvis han har behov for det, kommenterer det som gjelder matsminkedirektivene, og så kommer vi tilbake til spørsmålet fra Sponheim om protokoll 3, siden vi skal ta dette suksessivt igjennom.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Bare til dagsordenen. Jeg går ut fra at man kommer tilbake til både gassmarkedsdirektivet og patentdirektivet.

Lederen: Ja, det stemmer.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: La meg bare gi et generelt synspunkt, siden det har vært tatt opp her, og jeg tok det også opp i mitt eget innlegg: Det er klart at vetoretten består, men vi må vurdere veldig nøye i hvilken sak vi eventuelt skulle bruke den, og vi må også se på helheten i bildet når vi har såpass mange direktiver nå som er utestående. For vi må forholde oss til det som er det formelle rammeverket for samarbeidet mellom EFTA og EU, og det er EØS-rådet. Det er der EFTA og EU møtes. Og når EU kommer og gir så klare signaler som de nå har gitt i EØS-rådet, nytter det ikke for oss å si: Nei, det er kanskje ikke alvorlig ment. Da er vi nødt til å forholde oss til det på en skikkelig måte. Dette er veldig formelle møter, det er framforhandlede tekster, og når da dette sies på den måten som ble gjort av Patten på det møtet, kan ikke vi avfeie det, da må vi forholde oss til det. Faktum er at hvis vi ikke forholder oss til det, tror jeg hele EØS-rammeverket kan komme i fare. Såpass hardt vil jeg si det.

Det er to andre momenter som jeg vil nevne her, og det er at de to andre EØS-landene, Liechtenstein og Island, har lenge presset på Norge for at vi skulle bevege oss når det gjelder f.eks gassmarkedsdirektivet, for de ser nettopp det jeg nå sier, at EØS kan komme i fare hvis vi ikke forholder oss til disse direktivene på en punktlig måte. Det er jo helt utenkelig at Norge skulle få, slik vi har fått gjennom EØS-avtalen, full markedsadgang for vår industri, og så komme til det at en viktig del av norsk næringsliv, nemlig gassindustrien, skulle holdes utenfor det indre marked. Det er rett og slett ikke tenkelig. Det ville aldri bli godtatt av EØS. Det regner jeg med – det har jeg oppfattet – at det egentlig er enighet om her i Stortinget. Derfor har vi aldri tenkt i retning av å nedlegge noe veto mot dette direktivet, men vi har forsøkt å forbedre det gjennom to regjeringer og holder på med det, og så har vi satset på å få en lengst mulig overgangsperiode. Så det er jo helt klart. Hvis man skal se på den helheten Regjeringen har lagt fram her når det gjelder disse tre direktivene, har vi sagt: Ja, vi må få fortgang i gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet ved at Norge nå kommer med en formell forhandlingsposisjon. Nå er det ikke nok lenger med drøftinger mellom embetsmenn i kommisjonen og her i Norge, nå må Norge komme med en

formell forhandlingsposisjon, og den vil da gå ut på at vi foreslår en overgangsperiode på tre år. Så det er et klart standpunkt.

Når det gjelder matsminkedirektivene, sier vi at vi er klar til å gjennomføre disse direktivene, men be om overgangsordning for cyclamat, for der har Vitenskapskomiteen kommet til at EU selv må endre sine regler, og det går i retning av de norske. Da er det urimelig at vi skal gjennomføre regler som ikke engang EU vil ha. Når det gjelder nitrat/nitritt og azo-fargestoffene, har vi da fått til denne ordningen i bransjen, som vil innebære at 95 pst. av varene i norske disker vil ha de samme regler som det vi nå har, og da anser vi ikke at vi skal bruke opp den norske rollen i EØS ved å legge ned et veto som nesten ikke har virkning for det norske markedet.

Så gjenstår patentdirektivet, som vi har hatt her tidligere, og det er en helhet i dette som vi synes er rimelig å kunne håndtere i forhold til EU nå.

Så når det gjelder konkret disse spørsmål som er tatt opp når det gjelder tilsetningsdirektivene: Det er riktig som Johan J. Jakobsen sier, at det er en dansk løsning vi går inn for. Men det er jo også ganske utenkelig at Norge skulle få noen annen ordning enn den Danmark har fått, så vi mener at den saken i grunnen er avsluttet gjennom Danmarks sak. Det kommer, som Johan J. Jakobsen pekte på, en stortingsproposisjon der disse tingene vil bli innarbeidet, og vi merker oss det som Bondevik sier, at man her bør ha med vurderinger fra faglige organer i Norge.

Når det gjelder barnematdirektivet, er det en rapport som er utarbeidet av Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet, som nå er til behandling i EUs vitenskapskomite, på linje med det som skjedde med cyclamat, og det må vi avvente resultatet av. Jeg har lyst til bare å knytte an til det Kristin Halvorsen sa, at prosessen i EU når det gjelder alt dette med mat og matvaresikkerhet, går jo i riktig retning, og derfor er det all grunn til at vi på en måte bør jobbe i forhold til EU for å påskynde den prosessen, og når vi ser det, er det ikke særlig hensiktsmessig å nedlegge veto, iallfall bør vi ikke det på det nåværende tidspunkt når det er en prosess når det gjelder barnematdirektivet. – Jeg tror det var de spørsmålene som ble reist her.

Lederen: Takk til utenriksministeren. Da er det slik at Regjeringen kommer tilbake med en proposisjon til Stortinget på dette. Er det en samleproposisjon for samtlige – eller er det en proposisjon for hver enkelt av disse? Det er nå opp til Regjeringen selvfølgelig å velge form på det, men i hvert fall vil dette komme til Stortinget til behandling.

Da avslutter vi innleggene om tilsetningsstoffdirektivene og går over på gassmarkedsdirektivet.

Johan J. Jakobsen (Sp): Som utenriksministeren nevnte, har to regjeringer jobbet med denne saken, og så vidt jeg har oppfattet det, var også den forrige regjeringen innstilt på å akseptere gassdirektivet etter de forbedringer som da skjedde i de kontakter og forbindelser en hadde med EU, men under den klare forutsetning at en fikk en overgangsordning. I dag er det faktisk slik at forvaltningssystemet er like viktig som det materielle innhold i selve gassdirektivet, og særlig gjelder dette prisspørsmålet og Gassforhandlingsutvalgets rolle innenfor det forvaltningssystemet som en har. Det er vel faktisk, så vidt jeg har oppfattet, det viktigste. Det er der en har bedt om en overgangsordning på fem år. Det er ingen tvil om at gassdirektivet vil kunne få betydelige konsekvenser for prisutviklingen på norsk gass, men som jeg også allerede har presisert, holdningen også til den regjering som vi var en del av, gikk i retning av at en var innstilt på å akseptere dette under, som jeg sa, forutsetningen om overgangsordning. Så kan en diskutere fem år eller tre år. Jeg synes ikke det skal være utslagsgivende, og hvis det nå er slik at Regjeringen er villig til å fighte for en overgangsperiode på tre år, mener vi i Senterpartiet at det må kunne være akseptabelt.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil bare si at vi har heller ingen innvendinger mot tre år, og vi konstaterer at direktivet var vedtatt 10. august 1998. Det skulle vært implementert i alle EU-landene 10. august 2000. Vi har altså brukt to år – hittil. Jeg går ut fra at man har gjort visse forberedelser i løpet av de to årene man har slåss for å få enda mer tid, som man nå allikevel kaster bort. Tre år er greit for oss. Vi må bare belage oss på at det blir innført og forberede oss på det hurtigst mulig mer enn å drive med dette maset, så jeg vil si det samme som jeg sa i sted. Når utenriksministeren varsler at vi må komme i gang, sier jeg til meg selv her borte på hjørnet: Hvorfor gjør dere ikke det da? Her har man jo sløst bort ganske mye tid allerede. Så vi har ingen innvendinger mot tre år, og hvis det blir to år, er det greit, men la oss begynne å forberede oss på virkningene av det på alle de praktiske områder når det gjelder Gassforhandlingsutvalget osv. Og vær så snill, ikke overdriv vurderingene av dette som utenriksministeren sa om at man hadde kontakt med medlemslandene i tillegg til kommisjonen, og at man hadde nær kontakt med medlemslandene. Erfaringene med Regjeringens partifeller i Sverige er ikke helt gode. Vi har liten tro på at kontakt med medlemslandene er noe annet enn nesten bortkastet tid når vi ser resultatet, at ikke engang fra svenske venner, og nære venner av den sittende regjering, får vi noen drahjelp. Så vi må ikke være så naive som jeg mener at Regjeringen her har vært.

Jan Petersen (H): Vi diskuterer vel fortsatt gassmarkedsdirektivet, og til det vil jeg bare vise til at vi har tidligere vært svært spørrende til håndteringen av det. Vi synes det har gått lang tid, og jeg tror det skrittet som Regjeringen nå foreslår, er et riktig skritt. Så jeg har ingen innvendinger mot dette opplegget.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg kan også være kort. Jeg kan også gi min tilslutning til dette. Vi var jo nokså klar over at vi kunne på et eller annet tidspunkt bli tvunget til et nytt skritt, og å gå ned til tre år nå tror jeg er rimelig. Men det er klart at en overgangsordning tror jeg vi har et ganske sterkt behov for, ikke minst av hensyn til Gassforhandlingsutvalget, så det er liksom ikke bare å implementere dette over natten. Jeg regner derfor med at Regjeringen vil stå hardt på for å få en overgangsordning, og så forutsetter jeg også her at dette i sin tid kommer til Stortinget i plenum på vanlig måte.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg er enig med Regjeringen i at de spørsmål som dreier seg om matsminke og patent på liv, er viktigere å presse EU på enn når det gjelder gassdirektivet. Her blir det mer norske interesser mot EUs interesser, og på noen av disse områdene må vi regne med at vi må strekke oss – sånn er de harde realitetene. Men det er jo ikke noen tvil om at det kommer til å ha betydelige konsekvenser å tilpasse seg dette gassdirektivet. Der vet vi at andre land har endret sin egen gasspolitikk for å være litt mer robuste. For eksempel Nederland har samlet gassen på ett felt for så å transportere videre derfra. På den måten har de hatt mulighet til å ha litt mer styring sjøl. Hvordan jobber Regjeringen i tilfelle med strategier for å komme best mulig ut av det, i det øyeblikk man eventuelt godtar direktivet og det innføres for Norge, og når eventuelt får Stortinget seg forelagt denne saken?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg er glad for den støtten som er gitt til det opplegget som vi nå har. Jeg må bare til Hagen få lov til å si at det er ikke kontakt med partifeller vi driver her, det er kontakt med land. Det er ingen partifeller som tar hensyn til Norge på grunn av at de er partifeller med Stoltenberg og Jagland. De tar hensyn til sine egne interesser, og det er et faktum, tror jeg, at noen EU-land kan ha interesse av å støtte Norge i denne saken, men da ikke fordi det er partifeller, men fordi det er reelle interesser knyttet til land her, bare så det er sagt.

Til Kristin Halvorsens spørsmål om hvordan Regjeringen jobber med strategier: Etter min oppfatning – og det hører jo ikke hjemme i denne komiteen, men for å ha sagt det – dreier det seg om hva vi gjør med Statoil og SDØE, for jeg tror at det som nå skjer, vil tvinge fram at vi klarer å samle oss om noen sterke norske interesser til å selge gassen. Men det er jo et stort spørsmål, som kommer opp i en annen forbindelse, og egentlig kaller vel det på et nasjonalt kompromiss om hvordan vi skal gjøre dette og håndtere den nye situasjonen, for det blir en ny situasjon for oss når vi gjennomfører dette direktivet. Derfor er det viktig å få en viss overgangsperiode for å gjøre dette. Det er prosesser nå som jeg har sett foregår i alle partier om hvordan man da skal forholde seg. Men jeg vil bare signalisere at jeg tror det er ganske viktig at man har i mente når man drøfter dette, hva som skjer på det europeiske gassmarkedet.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil bare replisere og takke for den oppklaring som utenriksministeren gav om at det i praksis og i realiteten ikke spiller noen særlig rolle hva slags partifarge regjeringer i andre land har. Det har i den offentlige debatt av og til vært gitt uttrykk for at det hadde betydning for Norge, men jeg takker for at det er avklart at det har det ikke.

Lederen: Da går vi over på patentdirektivet.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Selv om utenriksministeren for så vidt gav uttrykk for synspunkter som jeg synes var positive, vil jeg likevel bruke litt tid på det, fordi det er prinsipielt viktig, og det skal ikke være tvil om at Regjeringen har ryggdekning, i hvert fall fra vår side, hvis den står hardt på i denne saken, og som utenriksministeren så vidt nevnte, er dette omstridt ikke bare i Norge, men også i flere EU-land. Jeg vil bare peke på tre forhold som jeg regner med at Regjeringen her bruker i den fighten som jeg skjønnte at utenriksministeren var innstilt på å ta med EU. Det første er, som Haakon Blankenborg så vidt nevnte, hensynet til konvensjonen om biologisk mangfold, men det andre er problemet med at internasjonal kapital kan få større kontroll med genressurser ikke minst i forhold til utviklingsland, og i realiteten tappe dem for ressurser. Og det tredje er de etiske aspekter som ligger i at det såkalte patentdirektivet går lenger enn norsk patentlovgivning i forhold til levende materiale. Det er som kjent spesielt artikkel 5.2, som sier at ”en del av det menneskelige legeme” – så er det noen presiseringer av det – ”kan utgjøre en patentbar oppfinnelse”. Det er ikke så enkelt som noen fremstiller det i den offentlige debatten, at når det gjelder menneskelegemet, er det helt unntatt patentdirektivet – det er ikke det. Det er egentlig en innebygd konflikt mellom artikkel 5 og 5.2 i dette

patentdirektivet som jeg regner med at Regjeringen vil problematisere i forhold til EU.

Nok om det, jeg regner med at dette er synspunkter som deles av Regjeringen, men jeg vil ha understreket dem. Det andre som gjør at vi synes at Regjeringen her kan ta seg mer tid, som vi skjønnte at den var innstilt på, er at det er langt fra alle EU-land som har implementert dette, og som heller ikke har varslet at de har til hensikt å gjøre det. Nederland har som kjent anlagt sak. Så vidt jeg vet etter de opplysninger jeg sitter inne med, støtter Italia Nederland og har derfor heller ikke varslet innlemmelse av dette direktivet, Frankrike har uttalt skepsis, Sverige skal først behandle det neste år. Fra Tyskland er det bedt om presiseringer, og Østerrike ligger vel i en avventende situasjon etter at saken som Nederland har reist, er behandlet. Dette viser at det i hvert fall kan være seks EU-land, ikke så rent få, og ikke så rent små heller, som har reist mer eller mindre sterke innvendinger mot dette. Det gjør at jeg synes Norge har en god sak, når vi, jeg regner med med full kraft, gjør det samme og motsetter oss implementering. Og jeg legger ikke skjul på at hvis vi til slutt her blir stilt overfor et valg, er dette et av de direktivene, kanskje det direktivet hvor vi mener at Norge av prinsipielle grunner bør kunne nedlegge veto, selv om ikke det er noen ønskelig utgang på det. Det er ikke dermed sagt nå at vi skal gjøre det slik, men om nødvendig mener jeg faktisk at dette er et direktiv der dette kan gjøres.

Det er også som kjent reist innvendinger fra medisinsk hold, bl.a. fra europeiske legeföreninger, inklusive den norske, og det er faktisk av hensyn til medisinsk forskning. Det er også litt interessant, for man har jo fremstilt det slik at dette vil være til stor fordel for medisinsk forskning. Det er faktisk da legeföreninger som hevder det motsatte, så det synes vi også er verdt å bite seg merke i.

Jeg regner med også at denne saken på et eller annet tidspunkt og stadium også kommer til Stortinget i plenum. Med den holdningen utenriksministeren i dag har gitt uttrykk for, har ikke vi noe behov for å be om det på dette tidspunkt, men det vil være et forbehold vi vil ta om å kunne gjøre på et senere tidspunkt. Uansett regner jeg også med at Regjeringen vil komme til plenum med dette på et eller annet tidspunkt.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil bare kort si at selvsagt er det vanskelige avveiningsspørsmål, men vi er kommet til at fordelene ved innholdet i direktivet er større enn ulempene og er rede til å støtte det slik det foreligger, selv om Regjeringen vet at her er det Regjeringen selv som styrer hva som blir sluttresultatet. Vi er rede til å akseptere patentdirektivet slik det foreligger.

Jan Petersen (Frp): Jeg tar langt på vei samme tilnæringsmåte til dette som Hagen. Men la meg stille et spørsmål om denne utredningen som skulle foreligge i oktober, for nå er det jo oktober, og det betyr at vi på et eller annet tidspunkt, kanskje snart, kommer et nytt skritt videre i denne saken. Ville det ikke være fornuftig at man så skikkelig på det stoffet før man nå liksom opphøyde dette til den saken som skal gå over lengre tid? Jeg synes at mye av den debatten vi har hatt om dette direktivet, bl.a. gir inntrykk av at vi sitter og styrer her. Det det dreier seg om, er hvordan Norge skal gå inn i det, ikke hvorvidt dette blir europeisk innhold eller ikke.

Jeg syns debatten er kommet litt ut av kurs med hva som er virkeligheten rundt oss, så jeg vil ikke på noen måte gi min tilslutning til denne veldig restriktive holdning som jeg har sett fra flere. Mitt spørsmål er om det ikke nå ville være på tide å i hvert fall få sett hva denne utredningen vil gi før man bestemmer seg for hvilken vei man vil gå.

Men så har jeg også et spørsmål. Jeg mener meget bestemt at denne saken diskuterte vi i EØS-utvalget med Jagland som utenriksminister umiddelbart før sommerferien, og da fikk han faktisk tilslutning til å kjøre raskere frem i denne saken enn det han nå i ettertid har vært villig til å gjøre. Mitt spørsmål er rett og slett: Hva i all verden var det som skjedde etter at Jagland fikk tilslutning til å kjøre hardere, og som gjorde at han da likevel bestemte seg for ikke å gjøre det?

Lederen: Bare for ordens skyld til Petersen. Det er jo ikke bare spørsmål om hvordan Norge skal tilpasse seg direktivet. Her er det gitt uttrykk for synspunkter om Norge overhodet skal tilslutte seg direktivet. Så det er også en aktuell utgang av saken.

Kristin Halvorsen (SV): Det var en sjokkerende nyhet at vi deler Bondeviks synspunkter i denne saken. Hvis det settes på spissen, er dette en sak som vi mener det er meningsfullt å nedlegge veto i. Det er også en sak som det har vært en intens debatt og stor dragkamp om i ti år, med mye uenighet også mellom EU-landene selv og med mye engasjement. Så dette er faktisk en behandling som også kan ha betydning for hvordan prosessen skal gå videre i EU.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg tror ikke vi trenger å bruke så mye mer tid på det punktet. Jeg registrerer, som Petersen, at det har skjedd en viss posisjonsendring i Regjeringen når det gjelder dette

spørsmålet. Det er jeg glad for, og hvis det skulle være et område hvor det kan være aktuelt å bruke veto, er det nettopp når det gjelder dette, så det er klart.

Lederen: Da har ingen flere tegnet seg.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg stiller meg litt undrende til at man sier at vi skulle ha hatt posisjonsendring, for det som jeg la fram her i komiteen, var at Regjeringen var positivt innstilt til dette direktivet, men vi sa at den intensjonen som var gjort på vegne av Holland, som Bondevik-regjeringen foretok, den vil vi opprettholde. Og det som var vår intervensjon der, var spørsmålet om forholdet til Biodiversitetskonvensjonen. Hollands intervensjon overfor EF-domstolen dreide seg jo bredere sett om direktivet overhodet kunne være gyldig, mens vi tok opp spørsmålet om forholdet til Biodiversitetskonvensjonen. Så sa vi at hvis EF-domstolen kommer til at direktivet er i samsvar med Biodiversitetskonvensjonen, vil vi straks gjennomføre direktivet. Hvis, i motsatt fall, EF-domstolen kommer til at det er i strid med Biodiversitetskonvensjonen, vil jo direktivet falle, og EU må komme med et nytt direktiv eller la være å ha noe direktiv på dette området. Og det er den posisjonen vi opprettholder, altså at vi forbeholder oss retten til å se avgjørelsen i EF-domstolen før vi gjennomfører direktivet. Det var det jeg sa forrige gang, men generelt sett sa vi at vi har behov for et direktiv på dette området, bl.a. av hensyn til norsk industri, og at vi var positiv til det.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg har behov for noe presisering her. For det første må jeg innrømme at jeg opplever innlegget fra utenriksministeren i dag som langt mer restriktivt enn innlegget før sommeren når det gjaldt dette direktivet. Det er jeg enig med Jan Petersen i, selv om ikke vi har den samme tilnærmingen til direktivet, og jeg er glad for den konklusjonen utenriksministeren presenterte i dag. Noen av oss hadde også den innvending sist at hvis man f.eks. skulle gå ut og si at man er positiv til direktivet, men vi støtter fortsatt Nederlands intervensjon, har vi langt på vei undergravd støtten til Nederlands intervensjon, hvis en gir uttrykk for en positiv holdning, og det advarte vi Regjeringen sterkt mot å gjøre, noen av oss. Jeg oppfatter det kanskje slik at den advarselen nå har nådd fram, for det er mer konsistens fra Regjeringens side hvis en uttrykker betenkeligheter når en støtter Nederlands sak. En kan ikke støtte Nederlands sak og si: men vi er positiv til dette direktivet, for da undergraver en naturligvis Nederlands sak, og det vil jeg fortsatt advare utenriksministeren mot å gjøre.

La meg for det andre presisere at jeg advarer mot den holdningen at EUs domstol skal avgjøre Norges standpunkt, og at det bare er det Regjeringen nå sitter og venter på, for hvis EUs domstol avviser Nederlands sak, vil vi straks implementere direktivet. Det vil heller ikke ha vår støtte, det vil jeg bare gjøre klart oppmerksom på. Vi har ikke hengt vår motstand bare på at saken nå er for EUs domstol i forhold til konvensjonen om biologisk mangfold. Vi har også nevnt mange innvendinger mot dette direktivet, altså forholdet til genressursene i utviklingsland og artikkel 5-2 i direktivet – noe som går på deler av det menneskelige legemet.

Så jeg vil ha gjort det helt klart, hvis det kunne være grunnlag for en misforståelse, at vi sitter ikke bare og venter på EUs domstol, vi har et standpunkt som går utover det. Jeg vil også spørre utenriksministeren om han er slik å oppfatte at hvis EUs domstol avviser Nederlands sak, har dermed Regjeringen sagt ja til EU-direktivet uten noen innvendinger. Er det slik å forstå, eller har Regjeringen selv betenkeligheter med dette direktivet som gjør at en ikke uten videre lar EUs domstol avgjøre saken for Norges vedkommende? Vil en da i tilfelle komme tilbake hit, f. eks., når den domstolsavgjørelsen er tatt?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det var i og for seg dette debatten forrige gang gikk på, der Regjeringen la fram at hvis vi skulle signalisere allerede nå at vi nedlegger veto mot direktivet, ville ikke vår intervensjon i saken ha noen særlig gyldighet. Men hvis vi tar den holdningen som jeg refererte forrige gang, og som jeg gjentar nå, kan vi fortsette å ikke akkurat støtte Nederlands sak, men det som intervensjonen egentlig gikk på, var å få klarlagt hvorvidt det var motstrid mellom direktivet og Biodiversitetskonvensjonen. Så for så vidt hadde ikke heller Bondeviks regjering noe spesielt syn på om det var motstrid, men man ville ha det klarlagt, og det er det vi ønsker å få klarlagt gjennom EF-domstolen.

Siden det er referert til Frankrike, har de også tatt opp det spørsmålet, men da på den måten at de, hvis dette viser seg å være uklart, ønsker presisering av direktivet, som helt klart slår fast, at det er samsvar mellom direktivet og Biodiversitetskonvensjonen. Jeg mener at vi støtter denne saken best ved at vi ikke nedlegger veto og varsler det, men ved at vi fortsetter å jobbe sammen med de andre for å få et helt klart samsvar, hvis det er uklarhet om det spørsmålet. Jeg vil si at hvis det er uklarhet, og det viser seg at det er motstrid til Biodiversitetskonvensjonen, må den konvensjonen stå over dette. Men hvis det da viser seg gjennom prosessen at det ikke er slik motstrid, bringer vi saken i orden. Det er det som har vært Regjeringens holdning, og det er det fortsatt.

Kjell Bondevik (KrF): Jeg vil bare si til det siste innlegget, for å følge litt opp. Det er iallfall to grøfter å falle i her, når det gjelder dette å støtte Nederlands sak. Den ene er – det kan jeg for så vidt være enig med utenriksminister i – at hvis vi allerede nå sier at vi uansett kommer til å nedlegge veto, har vi gjort det dårlig i forhold til å støtte Nederlands sak, men jeg mener også vi har gjort det dårlig hvis vi sier at vi har uansett en positiv holdning til direktivet, vi sitter bare og venter på at EU skal klarlegge om det er i strid med konvensjonen om biologisk mangfold. Det er den andre grøfta å falle i. Og det er den vi har advart Regjeringen mot å falle i, for hvis en støtter Nederlands intervensjon, så støtter vi den, fordi vi da ser en mulig konflikt mellom konvensjonen og dette direktivet, og vil ha det avklart. Jeg vil bare ha presisert det.

Det andre jeg bare vil ha presisert, er at vi har altså et par innvendinger til. Hvis jeg oppfattet utenriksministeren riktig, er Regjeringen, så snart EU-domstolen har fattet en avgjørelse, beredt til å implementere dette direktivet fullt ut i norsk lovgivning, hvis Nederlands sak blir avvist. Er det slik å forstå, eller har Regjeringen andre innvendinger, eller vil Regjeringen komme tilbake hit før de bestemmer seg for et sånt standpunkt?

Lars Sponheim (V): Jeg deler den oppfatningen. Jeg vil også komme med det innspillet at dette er et direktiv som står fram som usedvanlig problematisk for de ulike EU-landene. De ulike landene hadde klare forklaringer og begrensninger i sine vedtak i dette direktivet som de så å si tok forbehold om. Direktivet er jo så vidt jeg har forstått, en ramme norsk lovgivning skal være innenfor. Det som foreligger av stemmeforklaringer og begrunnelser fra ulike land som vedtok direktivet, er en del av tolkningsgrunnlaget for den rammen norsk lovgivning skal ligge innenfor, og jeg ber utenriksministeren ta med seg hvordan vi så å si kan definere et nasjonalt handlingsrom innenfor et uklart direktiv med ulike lands forbehold, og hvilke muligheter det langt vei er for ivareta disse nasjonale interessene innenfor en sånn vid tolkningsramme som dette direktivet synes å kunne gi.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland : Jeg kan bare referere hva jeg sa forrige gang her:

”Vi vil bruke tiden til å arbeide med de positive tiltakene som kan gjennomføres nasjonalt”

Det er den embetsmannsgruppa, den vil komme med forslag på hvordan man kan styrke norsk lovgivning, for bl.a. å ta vare på det som Bondevik har vært ute etter.

Og så sa jeg videre:

”Vi vil også ha en avklaring fra EF-domstolen. Hvis direktivet kjennes ugyldig, må det utarbeides et nytt direktiv, eller det blir ikke noe direktiv i det hele tatt. Hvis det ikke kjennes ugyldig og ikke strider mot Biodiversitetskonvensjonen, er det klart vi gjennomfører i Norge med en tilpasningstekst om Biodiversitetskonvensjonen.”

Det var min holdning forrige gang, og det er min holdning nå. Men når jeg nå gjentar det, er for å få med helheten, at vi mener at vi nå må få fortgang i matsminkedirektivene, vi må få fortgang i gjennomføring av gassmarkedsdirektivet. Dette standpunktet kan vi stå på på trygg grunn. Men vi kan ikke ha konflikt både med matsminke, gassmarked og patent. Vi har fått et klart signal på i EØS-rådet at hvis vi gjør det, kommer hele EØS-avtalen i fare.

Jan Petersen (H): Med fare for at det man ikke skjønner, kommer på trykk i Aftenposten året etter, tar jeg likevel ta sjansen på det. Jeg har oppfattet at det utenriksministeren nå presiserer, det er simpelthen at hvis Nederland vinner frem, må direktivet forandres. Det er en prosess som vi sannsynligvis ikke påvirker noe særlig i det hele tatt, fordi det er en rent rettslig vurdering som kommer til å gå på sin egen tyngde. Det som gjør at vi kanskje har misforstått utenriksministeren, er at denne saken var noe vi skulle stå på. Poenget er at her må vi egentlig bare se hva resultatet blir, ikke egentlig utøve noe aktiv politisk handling, fordi dette er en rent rettslig og ikke en politisk sak. Men noen av oss hadde oppfattet dette annerledes enn det var, og for så vidt mer med forbehold. Så får vi bare registrere hva domstolen kommer til, de rettslige vurderingene. Men jeg forstår utenriksministeren slik at hvis domstolen sier at dette er i orden, da er det i orden for vårt vedkommende.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg vil bare slutte meg til det Jan Petersen nå sier. Når jeg tok opp dette her i dag, er det rett og slett fordi Chris Patten på møtet i EØS-rådet kritiserte Norge for vår holdning i dette spørsmålet, og da måtte jeg komme tilbake til Stortinget og si at her, Patten, står vi på vårt, men vi gjennomfører de andre to direktivene, og da tror jeg vi kan være på trygg grunn.

Carl I. Hagen (Frp): Så vidt jeg skjønner, er det ikke her noen endring i noen posisjoner siden vi hadde dette til behandling på vårparten, bortsett fra at Chris Patten har sett at vi må få ut fingeren og komme i gang og gjøre noe. Det gir vi vår fulle støtte, og så vidt jeg skjønner, gir vi også vår fulle støtte til – og det gjør også utenriksministeren – å implementere patentdirektivet, dersom denne saken fra Nederland blir avvist av domstolen. Og da er det bare å sette full fart ahead. Det er ikke med Stortinget Regjeringen har noe problemer, det er med seg selv: å bli enig om at man skal komme i gang og få dette godkjent, fordi Høyre og Fremskrittspartiet gir full støtte til alle direktiver, så det er ikke her problemet er. Det er bare å gjøre det. Ikke snakke om det, men gjøre det.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Ja, han har sikkert stortingsflertallets støtte ved hjelp av høyre-partiene – men han har ikke sentrumpartiernes støtte, det har han slett ikke. Jeg vil bare klargjøre de politiske sidene i saken, som kan oppstå hvis Nederlands sak blir avvist av domstolen.

Lederen: Før Marit Nybakk får ordet. Jeg går ut fra at også dersom det oppstår en situasjon, en avklaring i EF-domstolen som gjør at Regjeringen vil konkludere, vil også det på samme måte som matsminkedirektivet, bli forelagt Stortinget i egen proposisjon.

Marit Nybakk (A): Bare for ordens skyld fra vår side. Vi synes at utenriksministeren håndterer denne saken på en veldig ryddig måte.

Til Bondevik. Jeg tror også at når det gjelder FN-konvensjonen om biologisk mangfold, vil den også nødvendigvis måtte komme inn på det andre punktet som Bondevik nevnte, spørsmålet om det er slik at internasjonal kapital får kontroll med genressurser. Det er bl.a. det man må se i forhold til konvensjonen om biologisk mangfold, altså forholdet mellom oppdagelser og oppfinnelser og for så vidt også dette spørsmålet som dreier seg om naturlig forekommende materiale, og materiale som er atskilt fra naturen – og den uklarheten som eventuelt måtte finnes.

Lederen: Det tror jeg var en grei runde. Jeg tror det ble nødvendig med de ekstra rundene med utenriksministeren – jeg tillater meg å si det – sånn at vi fikk avklart hvor den reelle uenighet egentlig er blant partiene som er representert her.

Da er vi ferdig med de tre direktivene. Så var det protokoll 3. Er det noen som ønsker ordet til denne saken?

Morten Lund (Sp): Jeg har sett de reaksjoner på bakgrunn av det som har stått i avisene om hva en mener resultatet av de nye forhandlingene i EU er i ferd med å føre til. Reaksjonene kommer på grunn av at industrien ser at de ikke har vært tatt med på råd. Myndighetene vet ikke konsekvensene av de endringene som måtte komme, før ting blir avgjort. Når gir ikke utenriksministeren sin konklusjon, men det regner jeg med at vi får høre. I debatten på morgenen i dag sa de fra industrien at det som de mener ligger på bordet nå, fører ikke til billigere mat. Etter at de norske fabrikkene på enkelte områder er nedlagt, vil prisene på de forskjellige matvarene bli de samme som i dag. Så vidt jeg skjønner, kan det bli resultatet, det som svenskene ønsker, at tollene for enkeltvarer blir redusert meget sterkt, langt mer enn 3 pst. Dette kan fortsette gjennom ledd etter ledd fordi protollene her skal justeres med jevne mellomrom. I første omgang mister en pizzafabrikk, i neste omgang innenfor andre bransjer. Til slutt har man lite igjen av det som er en betydelig industri og som er særdeles viktig for oss. Så jeg vil tro at det også i disse protokollene og avtaleverket finnes en beskyttelsesklause, slik at man skal kunne bygge ned tollvernet, men samtidig sier at det skal ikke føre til at vår industri må legges ned. Jeg tror at situasjonen er slik at industrien og landbruket har innstilt seg på en reduksjon av tollsatsene her og vil tåle det, men da ikke etter det mønsteret som vi forstår at svenskene ønsker skal følges. Men vi vil gjerne høre utenriksministerens argumentasjon. Hva er det Regjeringens mening å gjøre?

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil bare si at dette er jo problemstillinger som er relativt kompliserte og relativt vanskelige. Jeg går ut fra at det ikke skjer noe med endelig virkning her før Stortinget får en skriftlig dokumentasjon, en skriftlig normal behandling. Jeg hadde jo sett for meg enten en slags stortingsmelding eller -proposisjon om disse tingene, hvor det var litt konsekvenser og sånn, iallfall før noe skulle vært gjennomført med endelig virkning, for det er veldig mye rare ting som står i avisene om mulige konsekvenser.

Så jeg går ut fra at dette ikke er noe som skjer automatisk, for det er for sent å håndtere det etterpå.

Lederen: Jeg minner også om Sponheims spørsmål i første runde her.

Skal vi få utenriksministerens svar på dette?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Til Morten Lunds sterke reaksjon på bakgrunn av avisartikler: Jeg har sett på de avisartiklene, som da i hovedsak har vært i Nationen. De er hinsides alt, det vil jeg bare si. Det er mulig det er noen som vil skremme opp bestemte interesser for å danne en motvekt – det vet jeg ikke – men det som står der er iallfall ikke riktig.

Det jeg varslar her, er at det er behov for en viss norsk oppmyking. Men vi er klar over de forholdene som vi må ta hensyn til. Dette er jo i virkeligheten en form for råvareprisutjevning. Ved at man har forskjellige råvarepriser og at råvareprisene i Norge er høyere inn til industrien, har vi tollbeskyttelse slik at industrien skal komme noenlunde likt ut med industrien vi konkurrerer med. Det er i forhold til dette vi nå må justere vårt forhandlingsopplegg, og se hva vi har å gå på innen de forskjellige kategorier varegrupper.

Så er jeg kjent med det som Morten Lund også sa, at industrien ser at det går i retning av en skrittvis reduksjon av tollene. Spørsmålet for Norge er hvordan vi kan få gjort dette slik at vi kan håndtere vår egen hjemmeindustri. Det er det vi nå prøver å forme ut et opplegg for som ivaretar spesifikke norske interesser, men samtidig må vi ikke sette oss i den situasjon at vi ikke har noe å gå på. Vi kan selvfølgelig prinsipielt sett si at vi står på den protokollen vi har, men igjen må vi være klar over at det er å gi og ta i dette systemet. Vi jobber for eksempel med økt markedsadgang for fisk. Det er jo ikke særlig tenkelig at vi skal få det og så stå helt stille på dette her – i verste fall kan vi komme til å bli møtt med mottiltak. Så det er en balansegang som hele tiden må gås. Og jeg vil si at her har vi faktisk fått litt hjelp fra det faktum at vi forhandler med kommisjonen, og ikke med Sverige. Kommisjonen må se på helheten, og da insisterer vi hele tiden å forhandle med kommisjonen. Så har vi hatt noen samtaler med Sverige bare for å undersøke hva de egentlig må ha – og for å si det sånn, det går så langt at det er det ikke mulig for oss å gå med på nå.

Men framover vil jeg si at det er i norske interesser å se på at her vil det bli bygd ned toll, men det må gjøres på en slik måte at vi ivaretar våre egne interesser.

Jan Petersen (H): Det var i grunnen det utenriksministeren nå snakket om, som mitt spørsmål gjaldt.

Jeg har i og for seg ikke noe imot at man nå myker opp posisjonene – det tror jeg på mange måter sikkert er riktig, men spørsmålet er: Hva får vi igjen for det, i hvilken forhandlingskontekst settes det? Og da er jo fisk en åpenbar mulighet. Så hvis bare de koblingene er skikkelig på plass og vi oppnår noe på den andre siden, så er det klart at en rimelig grad av fleksibilitet er noe som kan forsvares. Men hvis det ender opp som en ensidig oppgivelse, har vi et problem her.

Johan J. Jakobsen (Sp): Det er et visst behov for en avklaring av hva som egentlig ligger i det som nå er kommet fra utenriksministeren.

Utenriksministeren sa at en del av avisoppslagene var ”hinsides alt”. Men det synes iallfall å være en realitet at næringsmiddelindustrien og de som da blir berørt av en eventuell justering av avtalen, altså protokoll 3, ikke er trukket med i prosessen så langt. Og da blir jo samtidig spørsmålet: Vil Regjeringen i den videre prosess ha kontakt med næringsmiddelindustrien? Og kan vi oppfatte det som er sagt fra utenriksministeren i dag dit hen at det er gitt et signal om oppmyking, men at Regjeringen ikke har tatt noe standpunkt når det gjelder realiteten og nivået på den oppmyking som på denne måten varsles?

Til slutt det spørsmål som også Carl I. Hagen reiste, nemlig: Kan vi også på dette området forvente at når Regjeringen har tatt sitt standpunkt, vil saken bli presentert for Stortinget?

Kjell Magne Bondevik (KrF): Det siste spørsmålet vil jeg også understreke.

Ellers vil jeg bare si at dette er jo noe Sverige har mast om veldig lenge. Vi har for så vidt hatt gode kort på hånden fordi vi har en avtale. Men jeg ser at Sverige nå har begynt å få gjennomslag i EU-systemet, noe vi selvsagt er nødt til å forholde oss til. Så jeg innser også at en må inn i noen runder her, selv om det isolert sett ikke ønskelig. Her kan en ikke gi seg uten sverdslag på en del av de punktene som utenriksministeren berørte, og jeg er for så vidt enig i de hovedhensyn han skisserte innledningsvis.

Det kan også bli spørsmål om å få noe igjen, som Jan Petersen var inne på. Men vi er jo alle klar over, vi som sitter her, at det må i tilfelle

takles med meget nennsom hånd, for hvis det utad blir et spørsmål om å spille den ene primærnæringen ut mot den andre, har vi gjort det.

Så dette er meget følsomt – jeg vil bare ha lagt inn det hensynet. Hvis det kan fremstilles slik, er det sprengstoff i det.

Lederen: Jeg har flere på talerlisten, men jeg har bare lyst til å knytte én kort merknad til utenriksministerens redegjørelse på dette punkt. For min del har jeg alltid oppfattet det slik at det som skjedde i juli 1999, var at vi fikk en fremforhandlet avtale når det gjaldt protokoll 3 mellom Norge og EU, mens utenriksministeren i den redegjørelsen han holdt, sa at det var enighet om en *skisse*. Og det er en vesentlig forskjell vil jeg tro, på det å ha en fremforhandlet avtale om protokoll 3, og det å ha en skisse. Så jeg vil gjerne utfordre utenriksministeren til å presisere hva han legger i uttrykket ”skisse” i dette tilfellet. Var det ikke en faktisk enighet, en avtale, som bare trengte ratifisering – formelle prosedyrer – eller var det noe mindre enn det? På hvilket nivå var dette? Dette skjedde jo under regjeringen Bondevik, men jeg vil gjerne at utenriksministeren, som altså brukte ordet ”skisse”, presisere hva han legger i det begrepet.

- Jeg har Morten Lund, Carl I. Hagen, Jan Petersen og Haakon Blankenborg på listen. Er det flere som har meldt seg?

Morten Lund, vær så god.

Morten Lund (Sp): Ja, det var overraskende å høre fra utenriksministeren at vi måtte lette litt på tollene i forhold til jordbruksvarer for å oppnå bedre markedsadgang for fisk.

Dette spørsmålet ble stilt på EØS-møtet på SAS-hotellet i Oslo i vår, da en norsk representant spurte om ikke det var sånn at vi lettere får markedsadgang for fisken vår ved å redusere tollene på jordbruksvarer. Svaret fra den høyeste embetsmannen innenfor kommisjonen, en italiener, var at lettere markedsadgang for fiskeprodukter var betinget av tilgang til fiskeressurser. Han sa det i en tone som fortalte at dette har vi svart på så mange ganger før, at nå mener vi at dere må forstå det.

Jeg tror ikke dette spørsmålet har noe med fiskesektoren å gjøre, det har med videreføring av tidligere avtale å gjøre.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil først si at jeg var glad for det spørsmålet møtelederen stilte, for jeg har også oppfattet det dit hen at vi

tidligere hadde en protokoll 3 som bare skulle ratifiseres, og at det ble problemer i EU-systemet fordi svenskene ikke ville – på det formelle planet – og det tror jeg er riktig.

Ellers har vi mange ganger når det gjelder vurdering av fisk kontra landbruk, gitt uttrykk for at å oppnå bedre – varig – markedstilgang og slippe antidumping og slike ting hadde vært langt viktigere enn den selvstendige beskyttelsen av den ”overfulle” sysselsettingen vi har i vår matvareproduksjon. Det ville være en meget stor fordel.

Det var veldig å høre utenriksministeren her på en måte koble de to sektorer, fordi det ville være fornuftig, som vi har gitt uttrykk for før, å få utvidet EØS-avtalen til også å omhandle fiskeriprodukter og landbruksprodukter. Det ville være en betydelig fordel for Norge, og særlig for norske forbrukere.

Jan Petersen (H): Jeg vil si at jeg tror vi i Norge må være parat til å si at ting henger sammen, og på matvaresektoren henger de jo helt åpenbart sammen. Norge har påtatt seg den pedagogisk sett usedvanlig krevende oppgave å fortelle resten av verden – EU, WTO og hva det nå måtte være – at mat som produseres over vann, skal behandles likt med mat som produseres under vann. Det er en prosess som ikke er veldig grei å få igjennom i den store sammenheng. Jeg tror vi på et eller annet tidspunkt må se på muligheten av å utnytte denne typen ting til å få til noe på de områdene som jeg tror har atskillig av en fremtid foran seg. Det er derfor jeg er opptatt av koblingene. En ting er frihandel for fisk, men jeg vil også minne om at vi har en lakseavtale som vel skal reforhandles om en tid, som vi må regne med vil møte motbør. Da er det viktig å se en del av disse tingene i sammenheng.

Haakon Blankenborg (A): Eg skal berre avslutte med akkurat det eg begynte med, at dette er eit eksempel på at norske interesser vil vere pressa i ei lang rekkje samanhengar, særleg det som vi kan kalle dei defensive i forhold til det som vi måtte ønskje av offensive tiltak på eksportsida. Om det ikkje er mogleg å setje den eine landbruksvara opp mot fisk i ein aktuell situasjon, har det å gjere med heile balansen mellom Norge og EU i handelssamanheng. Dermed meiner eg også at dette absolutt ikkje har noko å gjere med å spele den eine primærnæringa ut mot den andre, men det er å sjå den realiteten at EU-landa har krav som blir stilte mot Norge anten vi liker det eller ei, og dette blir sett i samanheng med våre interesser for å auke eksporten på andre område. Utan at vi kan kople den eine avtala mot den andre direkte, har det med klimaet og balansen å gjere.

Eg la merke til at det vart brukt det uttrykket tidlegare i møtet her i dag at vi må presse EU i ein del samanhengar. Men dessverre er det ikkje det som er hovudreiskapen vår. Det er å klare å balansere slik at vi får adgang på dei områda vi meiner blir viktigast. Det trur eg er hovudperspektivet vi skal ha på alle desse sakene, at vi må prioritere sterkt mellom dei sakene der ein ønskjer å bruke ein reservasjonsrett, anten i meininga veto, som det er sagt tidlegare – det er ikkje noko veto, det er reservasjon for Norge sin del i forhold til gjennomføring av lovgiving – eller det er reservasjonar i meininga overgangsordningar. Dette er spørsmål som må prioriterast sterkt. Dermed meiner eg også at den linja som det er lagt opp til, med ein ny runde på protokoll 3, og at vi står på det ultimative med å behalde den gamle protokoll 2, er eit fornuftig signal til EU om at ein ønskjer å finne løysingar.

Lars Sponheim (V): Det ble en veldig generell runde, dette. Jeg tror det handler om å skille mer konkrete og matnyttige interessenmotsetninger enn som så. Norge har jo i de tidligere forhandlingene godtatt 3 pst. reduksjon, så vidt jeg husker, på tollsatser som var nevnt. Det syns det ikke å være mulig å komme i land med, og det betyr at det kanskje blir en viss bevegelse. Det handler da til syvende og sist om, når vi snakker konkret om svenskene og de gir grønt lys for å godta en sats her, at de slipper til i Norge med noen produkter som de ikke har kunnet få med tidligere, og det vil da kanskje ha en kostnadsside for noen norske bedrifter.

Utenriksministeren signaliserer nå at man er klar til å bevege seg noe her. Jeg tror det vil være viktig for oss på et tidspunkt å kunne få et grunnlag for å kunne vite hvor mye bevegelse Regjeringen her er villig til, hva som er konsekvensene, og hvilke prosedyrer man da ser for seg. Det ble snakket konkret om prosentsatser på tollbevegelse. Jeg tror industrien som møter konkurransen daglig, vet godt hva konsekvensene blir etter hvert som disse tollsatsene blir effektive, en bred konkurranse i det norske marked.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Først til det som Hagen sa, at han forventer skriftlig, normal behandling i Stortinget. På det nåværende tidspunkt er ikke det mulig, for dette er jo forhandlinger, og vi kan ikke stå i stortingssalen og referere til norske posisjoner. Det vi har gjort her, er å signalisere at vi nå er i en situasjon der vi mener at vi bør bevege oss noe i forhold til det som er blitt kalt skisse, eller avtale – jeg skal komme tilbake til det – i juli 1999. Regjeringen føler ikke at vi kan ta det skrittet uten at vi har vært her i komiteen og signalisert at vi må gjøre det.

Så når det gjelder det Morten Lund pekte på i forhold til industrien, og det som Johan J. Jakobsen spurte om, om industrien trekkes med. Det er helt korrekt at de ikke er trukket med til nå, fordi vi kunne ikke gjøre det før vi hadde vært her. Men hvis vi nå får et signal om at vi kan gå noen skritt, vil vi selvfølgelig sette oss ned med industrien og se på hva som er mulig, og få en dialog med dem for å få deres synspunkt på hva som vil være virkningene hvis vi gjør det og det. Det var veldig framme da vi forhandlet den bilaterale avtalen med EU på dette området. Da var det en tett prosess med næringslivsindustrien, og det kommer vi til å ha nå også. Og selvfølgelig vil saken komme til Stortinget dersom vi får fram en ny protokoll.

Så har jeg bare lyst til å si når det gjelder fisk, at det selvfølgelig ikke er mulig og ikke ønskelig for oss å koble disse forhandlingene med fisk. Det kan ikke få noen motytelser for fisk hvis vi godtar noe på syltetøy. Det er ikke mulig. Men jeg tror at EU hele tiden vil se på helheten i hvordan Norge beveger seg i dette, altså hele vårt forhold til det indre marked. Hvis vi på en måte sitter stille på alle områder, kan vi ikke forvente når vi kommer og spør om økt markedsadgang for fisk, at de vil si ja, det er flott at dere kommer med det forslaget, det gjennomfører vi. Jeg tror at de da vil se hen til hvordan Norge har forholdt seg til andre områder. Så indirekte vil det være kobling, men jeg tror ikke det vil være riktig at vi kobler disse tingene direkte i forhandlingene. Det er jeg helt enig med Bondevik i, og det andre også har sagt.

Så det som var situasjonen i 1999. Hvorvidt det er en avtale eller skisse – jeg bare konstaterer at det nå kalles en skisse i EU – er for så vidt ikke det viktige. Det viktige er at dette ikke fikk tilslutning i rådet. Svenskene klarte i løpet av høsten 1999 å få de andre landbruksministrene, altså landbruksrådet, med på at dette ikke var godt nok, og for så vidt underbygger det det som jeg har sagt tidligere i dette møtet, at det er viktig for oss å jobbe mot medlemslandene, for saken er ikke vunnet den dagen den har gått igjennom en kommisjon. I økende grad er det medlemslandene og rådet som spiller hovedrollen, og da må vi jobbe mot hovedstedene. Vi ser nå en vektforskyvning fra kommisjonen over mot rådet. Generalsekretæren i rådet, Solana, spiller en større og større rolle og tiltar seg makt på bekostning av kommisjonen. Det er klart at Norge da, i den situasjonen vi er i, må jobbe mye mer mot rådet, og det var der det sviktet høsten 1999. Hvorvidt det så var en skisse eller avtale, er for så vidt ikke så avgjørende. Det avgjørende er at det gikk ikke gjennom i rådet. Svenskene fikk medhold, og det er det som er grunnen til at vi nå må diskutere saken på nytt.

Johan J. Jakobsen (Sp): Når spørsmålet om behandling i Stortinget ble brakt inn i debatten, var det nok ikke med tanke på at en i den dagsaktuelle situasjonen skulle bringe saken inn for Stortinget. Men

spørsmålet er, når en har kommet lenger i prosessen og en skal treffe beslutning, om det da vil være aktuelt at saken forelegges Stortinget. Når utenriksministeren nikker, tar jeg det som en bekreftelse på at denne saken uansett vil komme til Stortinget hvis og når det blir forandringer.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Kan jeg bare stille et spørsmål helt på slutten som går på alle sakene som er behandlet nå, hvis vi er ferdig med dem?

Lederen: Ja, vi er ferdig med gjennomgangen av de enkelte punktene.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg vil bare høre hva utenriksministeren har tenkt å si utad til offentligheten når det gjelder f.eks. holdningen til direktivene, for det kan også være avgjørende for hva vi andre syns vi kan si, for vi er jo inne i – Regjeringen er inne i – et forhold til EØS-komiteen nå. Derfor er jeg interessert i å vite hva han sier utad, og hva han ikke sier, slik at ingen av oss andre roter det til, for å si det slik.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg hadde tenkt å si at Regjeringen nå arbeider med tre viktige områder, det er tilsettingsdirektivet for mat, gassmarkedsdirektivet og når det gjelder patent.

Jeg tror det vil være klokt å si det som er Regjeringens opplegg når det gjelder tilsettingsdirektivene, fordi der har vi et klart standpunkt, og jeg føler at vi også har fått tilslutning i komiteen til det vi har sagt.

Når det gjelder gassmarked, er det en forhandlingssituasjon. Der tror jeg ikke jeg vil si noe annet enn at vi nå vil komme med konkret opplegg til EU for hvordan vi kan tenke oss saken løst, men ikke si noe om overgangsperioder osv., for der vil vi være i en forhandlingssituasjon.

Når det gjelder patentdirektivet, står vi på det vi la fram sist, nemlig at vi ikke gjennomfører det før vi har fått avklaring fra EF-domstolen.

Lederen: Da er vi ferdig med sak nr. 2.

Er det saker under punkt 3, Eventuelt? Det er ikke meldt.

Møtet hevet kl. 17.45.